

پرنده آبی

۳۰ هزار روبان آرزو

● سی‌امین سالگرد فروشکستن دیوار برلین فرصتی است تا بار دیگر از منظرهای سیاسی، اجتماعی و هنری به آن پرداخته شود. سیم خاردار، بتون و آجرهایی که ۲۸ سال بین مردم آلمان فاصله انداخت و ۴۵ کیلومتر آن یک شهر را به دو قسمت تقسیم کرد. حدود ۲۰۰ رویداد در هفته گذشته فقط در برلین برگزار شده است؛ ازجمله فیلم‌هایی که بر روی یک ساختمان در مرکز برلین به نمایش برآمده است. دروازه تاریخی براندنبورگ برلین مجموعه‌ای هنری را میزبانی می‌کند که شامل حدود ۳۰ هزار روبان هستند که آرزوها، امیدها و خاطرات مردم در آن نقش بسته و قرار است در ابر آزادی به طول ۱۵۰ متر قرار گیرد. این جمله رونالد ریگان که در مقابل آخرین رهبر اتحاد جماهیر شوروی گفت: «آقای گورباچف، این دیوار را فرو بریز»، هنوز در خاطره‌ها هست. هنرمندانی که هر چند وقت یک بار به سراغ باقی‌مانده دیوار برلین می‌روند و اثری را در کنار یا بر روی آن خلق می‌کنند تا به تأثیرات اجتماعی و فرهنگی‌ای که بر مردم گذاشته، اشاره کنند. در کتاب‌ها، تئاترها و موسیقی‌های بسیاری خاطرات و نکته‌های بسیاری از زندگی مردم این سو و آن سوی دیوار ماندگار شده است؛ هم زندگی حدود ۲۰۰ نفری که زخمی شده‌اند و هم زندگی بیش از ۱۳۰ کشته عبور از این دیوار. در طول این سال‌ها چند مورد عملیات فرار نیز اتفاق افتاد. در روزهای سوم، چهارم و پنجم اکتبر سال ۱۹۶۴، ۵۷ نفر موفق شدند تا از طریق تونلی که به طول ۱۴۵ متر در زیر نوار مرگ کنده بودند، فرار کنند یا فرار عجیب دو برادر که با بستن بال‌های بسیار سبکی به دست‌های‌شان فاصله بین دو دیوار را بر فراز نوار مرگ پرواز کردند و خود را به طرف دیگر رساندند یا حتی نگاه خیره مردم‌مانی از سمت غرب دیوار که پس از فروریزی دیوار برلین و بازگشایی «ایستگاه‌های روح»، نخستین افرادی که به این ایستگاه‌ها رسیده بودند، متوجه شدند ایستگاه‌ها درست مانند سال ۱۹۶۱ دست‌نخورده باقی مانده بودند؛ با همان تابلوها و آگهی‌های روی دیوارها! همه این موارد در کنار نام دیوار برلین ثبت شده است.

دو ماه پس از فروریزی دیوار، یک نقاش ایرانی به نام علوی برای نخستین بار روی آن نقاشی کشید. کمی بعدتر هنرمندان دیگر از گوشه و کنار جهان جمع شدند و در مدت کمتر از شش ماه، بر روی حدود هزارو ۳۰۰ متر از این دیوار البته در بخش غربی آن نقاشی کشیده شد. چند عکس بیش از همه در یادها مانده است؛ ازجمله عکس زن و مردی که بلافاصله بعد از اعلام آزادی عبور از دیوار از آن بالا رفتند و حتی بر صفحه گوگل نیز به مناسبت سی‌امین سال نقش بسته شد؛ مرد و زنی که از روی دیوار عبور می‌کنند. لحظه‌ای که نشان‌دهنده پایان هم‌زمان جنگ سرد و آغاز اتحاد مجدد آلمان شرقی و غربی بود. جمعیت زیادی در عصر آن روز در کنار دیوار برلین جمع شده بودند؛ هرچند عده‌ای معتقد بودند که در کنفرانس مطبوعاتی دولت، بیانیه عوولانه سخنگوی رسمی به خبرنگاران و بینندگان تلویزیون این تصور اشتباه را داد که آلمان شرقی اجازه مسافرت رایگان بین برلین شرقی و غربی را می‌دهد. همین تصور اشتباه سبب شد مدت چند ساعت جمعیت زیادی جمع شدند تا از مرزها عبور کنند. این شادی به‌سرعت گسترش یافت و در مدت چند روز آینده، دو میلیون آلمانی از مرز عبور کردند؛ اما چه سرنوشتی در انتظار باقی‌مانده دیوار برلین بود؟ همکان فکر می‌کردند قرار است قطعاتی از دیوار برلین در موزه‌های گوشه و کنار جهان نگهداری شود؛ اما سه سال پیش خبرنگار بخش آلمانی دویچه‌وله دریافت که قسمت بزرگی از آن در مجهزترین زیاله‌دانی برلین نگهداری می‌شود. بخش اعظم دیوار پس از تصمیم اعضای دولت موقت به ریاست هانس مودورو در تاریخ ۲۹ دسامبر ۱۹۸۹، تخریب و به زباله‌دانی «آلبا» منتقل شد و به‌عنوان دیوار جداسازی مواد زائد جامد و آشغال‌های پایتخت آلمان مورد استفاده قرار می‌گیرد.

گرهارد زلتر، کارشناس بناهای تاریخی، درباره خراب‌کردن دیوار برلین که در تابستان سال ۱۹۹۰ آغاز شد، می‌گوید: «برای تمام مردم و سیاستمداران آلمان در آن زمان، دیوار ارزش خاصی نداشت. در واقع همه موافق بودند که دیوار هرچه زودتر خراب و از میان برداشته شود». البته صاحب این دیوارها می‌خواهد آن را نگه دارد تا ارزش گنجش بیشتز شود.

روزنامه شتر

یکشنبه ۱۹ آبان ۱۳۹۸ • ۱۲ ربیع‌الاول ۱۴۴۱ • ۱۰ نوامبر ۲۰۱۹ • سال هفدهم • شماره ۳۵۶۷ • ۱۶ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۱:۴۸ • اذان مغرب ۱۷:۲۰ • اذان صبح فردا ۵:۰۹ • طلوع آفتاب ۶:۳۶

روزنامه‌فردا

کارتون خواب

کاتو گومز

کودکی

سایه سنگین برای دنیای رنگی

بیش از ۱۹ هزار کودک مبتلا به سرطان در سراسر کشورمان تحت درمان هستند. افراد در گوشه و کنار کشور برای بهبود روند سلامت و زندگی خود و خانواده‌هایشان تلاش می‌کنند. شاید برخی از کسانی که در مسیر تحقق این مهم در تلاش‌اند، پزشکان و کادر درمانی بیمارستان‌های دولتی و دانشگاهی دارای بخش خون و آنکولوژی کودکان در شهرها باشند. پزشکان بازوی اجرایی مؤسساتی نظیر محک هستند که سابقه‌ای طولانی در این راه دارند و پزشکان همراه این مؤسسه تلاش می‌کنند که دانش خدمات خود را برای کودکان سرزمینمان صرف کنند. یکی از آنان «کاوه جاسب» است که بیش از ۱۰ سال در مقاطع مختلف همراه مؤسسه بوده است و اکنون در بیمارستان بقایی (شفا) خوزستان است و درباره معضلات خانواده‌های کودکان می‌گوید: «در سال‌های گذشته کیفیت ارائه خدمات و حمایت از کودکان مبتلا به سرطان و خانواده‌هایشان باعث شده است تا دغدغه ایشان از تأمین هزینه‌های گزاف درمان و تحمل شرایط دشوار بیماری به امید به زندگی و انگیزه سلامتی تغییر کند». همان‌طورکه این پزشک روایت می‌کند و همه دور و نزدیک

آیا می‌دانید؟

انتشار نسخه نمایش خانگی فیلم «توران‌خانم»

نسخه DVD فیلم «توران‌خانم» (هفتمین فیلم و مجموعه فیلم‌های مستند کارستان)، به کارگردانی «رخشان بنی‌اعتماد» و «مجتبی میرتهماسب»، هزمرمان با سومین سال درگذشت توران میرهادی و برگزاری مراسم «چهلمین سال فعالیت فرهنگنامه کودکان و نوجوانان»، وارد شبکه نمایش خانگی خواهد شد. این برنامه روز یکشنبه، ۱۹ آبان، از ساعت ۱۶ تا ۱۸ در تالار قلم کتابخانه ملی برگزار می‌شود و ورود برای علاقه‌مندان آزاد است. گفتنی است که آخرین کارگاه آموزشی توران میرهادی - کارگاه آشنایی با ادبیات کودک و نوجوان - ضمیمه DVD فیلم «توران‌خانم» است که برای اولین‌بار منتشر می‌شود. توران میرهادی (خُمارلو)، بنیان‌گذار «مدرسه فرهاد»، «شورای کتاب کودک» و «فرهنگنامه کودکان و نوجوانان» بود که در راه‌اندازی نزدیک به ۲۰ نهاد کودک نقش مستقیم

عبدالرحمن نجل رحیم

مقرپژوه

خودشیفتگی (نارسیسم)، سه وجه مشخصه مهم دارد که عبارت‌اند از اهمیت قائل‌شدن افراطی برای خود، نیاز بی حد به احترام و تحسین از سوی دیگران و ناتوانی در فهم احساسی دیگران. بنابراین یک خودشیفته به‌طور متناقض (پارادوکسیکال)، احساس فروستنی و ناامنی در درون و احساس فرادستی، غرور و نخوت در بیرون از خود دارد. خودشیفته، دارای خودی متورم، اما وحشت‌زده، شرمگین و آسیب‌پذیر است. رفتار بیرونی‌اش برای جبران این ناامنی درونی و رسیدن به قدرت و افتخار از نگاه دیگران است. در عین حال، احساس درونی دیگران برای او اهمیتی ندارد. بنابراین دست‌کاری و دگرگون نشان‌دادن واقعیت و حقیقت ابزار دست قدرتمندان خودشیفته است. بررسی مغز خودشیفتگان بیمار نشان می‌دهد بخش‌های کنترل‌کننده عواطف و احساس در مغزشان دچار تغییراتی معنادار است. از نتایج بررسی‌ها در مغزپژوهی اجتماعی امروز چنین پیداست که خودشیفتگی در انسان‌ها دارای درجات مختلفی است و در طیفی گسترده به اشکال مختلف امکان بروز پیدا می‌کند. شرایط ویژه رشد مغز انسان در محیط اجتماعی، نقشی اساسی در تشدید یا تضعیف درجات خودشیفتگی دارد. امروزه فردی که درجه خودشیفتگی او فراتر از هنجار و عرف جامعه باشد، از طریق تشخیص‌های بالینی و پزشکی، انگ خودشیفتگی مرضی یا بدخیم به او زده می‌شود. متأسفانه تقلیل تشخیص خودشیفتگی به امری شخصی، اهمیت عوامل اجتماعی را کمرنگ می‌کند. با رشد مغزپژوهی اجتماعی، سرزنش فرد در امر خودشیفتگی به‌تدریج جای خود را به اهمیت عوامل پرورشی و تربیتی اجتماعی در دنیای امروز می‌دهد؛ به‌ویژه که مطالعات جدید نشان می‌دهند تا

زنان

تبعیض همه‌گیر

● مدیر اجرایی بخش زنان سازمان ملل در نشستی که به‌تازگی برگزار شده است، درباره وضعیت زنان جهان نکاتی را بیان کرد. قرار است سال دیگر کنفرانسی به‌مناسبت بیست‌وپنجمین سالگرد تصویب قطع‌نامه زنان برگزار شود که در نشست اخیر سازمان ملل، فعالان و دست‌اندرکاران اجرایی در کنار هم جمع شده بودند تا مقدمات آن را فراهم کنند. رئیس کمیسیون برابری جنسیتی در آمریکا در این نشست گفت: «باید برای مبارزه با تبعیض و خشونت علیه زنان و دختران اقدامات بیشتری انجام شود،» به گفته او «این تبعیض در هر نقطه از جهان همچنان ادامه دارد». ملامبو، مدیر اجرایی زنان سازمان ملل، درباره اینکه کنفرانس سال بعد «بتواند به عنوان تنها بستر بین‌المللی برای دستیابی به حقوق زنان و توانمندسازی، اهدافی را برنامهریزی کند»، ابراز خوشی‌بینی کرد.

این سندن ۱۵۰ صفحه‌ای را ۱۸۹۹ دولت ست کنفرانس زنان در سال ۱۹۹۵ در پکن به تصویب رساندند. ملامبو گفت که باید این کشورها به‌سوی تلاش برای بهبود وضعیت زنان سوق داده شوند، ازجمله می‌توانند با تصویب قوانین خاص و ارگان‌های دولتی خاص برای پیگیری مشکلات زنان، در این راه گام بردارند.

او گفت: «در نظر داشته باشید که ما به اندازه کافی پیش نرفتیم، درحال حاضر، هیچ کشوری وجود ندارد که به برابری جنسیتی دست یافته باشد». او در بخش دیگری از سخنانش گفت: «مبارزه با خشونت علیه زنان به‌نوعی مورد غفلت واقع شد تا اینکه یک مطالعه جهانی در سال ۲۰۱۳ ازسوی سازمان بهداشت جهانی نشان داد که بیش از یک‌سوم زنان در سراسر جهان از این مشکل رنج می‌برند». او گفت که مردان و پسران نیز باید برای حل مسئله در گفت‌وگوها شرکت کنند.

او با تأکید بر اینکه «در چند سال گذشته ما تحت فشار زیادی بودیم»، گفت: «به رهبر یا رهبرانی نیاز داریم که این وظیفه را دنبال کنند».

او در جنبش #MeToo شرکت کرده بودند، ابراز امیدواری کرد این حرکت ادامه داشته باشد، اما تأکید کرد باید با ارائه هر تصویری که باعث قربانی‌کردن مردان به‌صورت ناعادلانه است، مبارزه کرد.

او گفت که «هرگونه واکنش علیه جنبش فقط نشان می‌دهد که رنج زنان تا چه اندازه در جهان درک نشده است». او در پایان تأکید کرد: «ما نبرد را از دست نداده‌ایم. این مشکل وجود دارد، ما موفق نبودیم اما هنوز مبارزه را نباخته‌ایم».

مغز اجتماعی - ۹۰

چرا در جوامع بشری، خودشیفتگی در حال افزایش است؟

چه اندازه نظام اجتماعی حاکم دنیای امروز در ازدیاد خودشیفتگی نقش بازی می‌کند. پژوهشی بسیار مهم در دانشگاه برلین آلمان از سوی الین واتر و همکاران (پلاس وان، ۲۰۱۸) انجام شده است که تأثیر ساختار اجتماعی-فرهنگی را در بروز خودشیفتگی نشان می‌دهد. این پژوهش مقایسه بین افرادی است که در آلمان غربی و شرقی قبل از برداشتن دیوار برلین در نوامبر سال ۱۹۸۹، بیش از چهار دهه (از سال ۱۹۴۹ تا سال ۱۹۸۹) تحت دو سیستم متفاوت اجتماعی، سرمایه‌داری در بخش غربی و سوسیالیستی در بخش شرقی آن بزرگ شده بودند. این پژوهش جالب و در نوع خود بی‌نظیر نشان می‌دهد افرادی که در سنین رشد اولیه شخصیتی خود در خانواده و جامعه‌ای زندگی می‌کردند که به روش سرمایه‌داری در برلین غربی اداره می‌شده است، در آزمون‌های شخصیتی، بیشتر خودشیفتگی نشان داده‌اند. در حالی که افرادی که سنین اولیه زندگی خود را در برلین شرقی با روش اداره سوسیالیستی گذرانده بودند، در آزمون‌های شخصیتی انجام‌شده، دارای عزت نفس بیشتری بوده‌اند. پژوهش‌های مقایسه‌ای دیگری که در آمریکاانجام شده است، به‌وضوح نشان می‌دهد با شروع سیاست‌های جدید سرمایه‌داری و نضج نئولیبرالیسم در جهان غرب، تقریباً از حدود سال‌های ۱۹۷۰-۱۹۸۰، خودشیفتگی همچون چاقی در میان جوانان رو به افزایش بوده است. گسترش استفاده از اینترنت، موبایل و امکاناتی مانند فیس‌بوک، توئیتر، اینستاگرام و... در کاربرد فراینده آنها در جوامع سرمایه‌داری سراسر جهان، موجب افزایش بیشتر خودشیفتگی از طریق خودرضه‌گری، توهن‌طلبی، خودبزرگ‌بینی و ستایش‌خواهی از دیگران در سلفی‌گذاشتن‌های مکرر شده است. رشد صنعت سرگرمی در جهان سرمایه‌داری و رواج شهرت‌های کاذب در قالب فرهنگ سلبریتی، موجب بالارفتن آمار خودشیفتگی در افراد میان‌پایه در صنعت سرگرمی همچون شوهای تلویزیونی، سینما، تئاتر و خوانندگی شده است. پژوهش‌های انجام‌شده نشان می‌دهد در سلبریتی‌ها، درصد خودشیفتگی به طرز بارزی بالاتر از

تلنگر

خانواده را دریابیم، نه با چندهمسری

هم بر تحکیم نهاد خانواده تأکید و حتی سیاست‌های کلی خانواده ابلاغ شده است. اما با وجود همه این تأکیدها بر تحکیم بنیان خانواده باید بپذیریم که در این زمینه موفقیتی حاصل نشده است. تاملی بر وضعیت امار ازدواج و طلاق در کشور نشان می‌دهد که آمارهای مربوط به تعداد ازدواج به ازای یک طلاق نیز نشان‌دهنده شرایط نگران‌کننده در کشور است؛ در سال ۱۳۸۷ به‌ازای هر هشت ازدواج یک طلاق در کشور ثبت شده است، درحالی‌که در سال ۱۳۹۷ از هر ۳۰۱ ازدواج یک طلاق در کشور ثبت شد. در واقع میزان ازدواج‌ها کاهش یافته است. برخی از افراد چنین شرایطی را در کنار آمار افراد مجرد در کشور پنهان‌ای کردند تا موضوع ازدواج چندهمسری را در کشور مطرح کنند. برای این کار خود دلالی هم می‌آورند. این در حالی است که این موضوع چالش‌های بسیاری دارد به دلیل اینکه امکان برقراری عدالت در میان زنان میسر نیست و خداوند چنین می‌فرماید:

«شما هرگز نتوانید میان زنان به عدالت رفتار کنید، هرچند راغب و حرص (بر عدل و درستی) باشید، پس به تمام میل خود یکی را بپرهمند و آن دیگر را محروم نکنید تا او را معلق و بلاکلیف گذارید و اگر سازش کنید و پرهیزکار باشید، همانا خدا بخشنده و مهربان است». نکته‌ای که نباید از آن غفلت کرد، این است که سعادت و خوشبختی زناشویی در گرو صفا، صمیمیت، گذشت، فداکاری، وحدت و یگانگی است؛ به‌همین جهت در چندهمسری به خطر می‌افتد؛ اگرچه نمی‌شود همه این موارد را هم‌زمان ایجاد کرد. بسیاری از ما این ضرب‌المثل را شنیدیم که می‌گویند: «خدا یکی، زن یکی».

حال اگر مردی خیال کند که چندهمسری با قبول همه مسئولیت‌های شرعی و اخلاقی به نفع اوست و او از نظر نژادآسی از این کار صرفه می‌برد، سخت در اشتباه است. مسلماً تک‌همسری از نظر تأمین خوشی و آسایش بر چندهمسری ترجیح دارد. شاید به همین دلیل است که وقتی با کلمه «هو» مواجه می‌شویم، معمولاً اختلافات و درگیری خانوادگی به ذهن متبادر می‌شود و به نوعی هووگری را عدم سازش قلمداد می‌کنیم. ترویج چندهمسری یعنی ترویج هووگری که حداقل در شرایط کنونی این امکان در جامعه نهاده‌ینه نخواهد شد و از نظر من نباید نگران چندهمسری در کشورمان باشیم. بزرگ‌ترین شکست برای یک زن این است که احساس کند نتوانسته قلب شوهر خود را نگهداری کند و ببیند که دیگری او را تصاحب کرده است. وقتی که مرد قیافه خونسری و هوس‌رانی می‌گیرد و زن دوم تا چهارم قیافه شیخ‌وزنی، انتظار تحمل و بردباری از زن اول انتظار درستی نیست. از آنجایی‌که اجرای عدالت در تعدد زوجات یکی از دغدغه‌های اساسی است و آن (عدالت) را عالی‌ترین فضیلت انسانی می‌دانند، شرط عدالت یعنی شرط واجدبوندن عالی‌ترین نیروی اخلاقی، با توجه به اینکه معمولاً احساسات مرد نسبت به همه زن‌ها یکسان و در یک درجه نیست، رعایت عدالت و پرهیز از تبعیض میان زنان یکی از دشوارترین وظایف به شمار می‌رود؛ پس بهتر است به همان ضرب‌المثل معروف «خدا یکی، زن یکی» بسنده شود.

سیدحسین موسوی‌چلک
رئیس انجمن مددکاران اجتماعی ایران

یکی از نهادهای اجتماعی که در اکثر جوامع به آن توجه شده و اهمیت زیادی دارد، «نهاد خانواده» است. خانواده نخستین بخش از یک اجتماع است که هر کدام از ما با تولد یا ازدواج به آن وارد می‌شویم. روابط بین افراد خانواده و نقش‌هایی که هر یک از اعضا بر عهده می‌گیرند، می‌تواند بر شکل‌گیری شخصیت و نحوه تعاملات افراد اثر بگذارد. مهم‌ترین موضوعات در جامعه‌های به حوزة «خانواده» برمی‌گردد و به دلیل همین اهمیت است که از آن به عنوان یکی از «نهادهای اجتماعی» یاد می‌شود؛ نهادهی که کارکردهای آن می‌تواند بر کارکردهای سایر نهادهای اجتماعی از قبیل دولت، آموزش، اقتصاد و... تأثیر بگذارد و همین‌طور از آنها تأثیر بپذیرد. هرگاه از خانواده صحبت می‌شود، چند مؤلفه اساسی از قبیل ازدواج، طلاق، فرزند و... به ذهن متبادر می‌شود که هر یک در جایگاه خود اهمیت دارند. خانواده از ابتدای تاریخ تاکنون به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی، زیربنای جوامع و خاستگاه فرهنگ‌ها، تمدن‌ها و تاریخ بشر بوده است؛ پرداختن به این بنای مهم و بنیادین و هدایت آن به جایگاه واقعی‌اش، همواره سبب اصلاح خانواده بزرگ انسانی و غفلت از آن، موجب دورشدن بشر از حیات حقیقی و سقوط به ورطه نابودی بوده است. اسلام به‌عنوان مکتبی انسان‌ساز، بیشترین توجه را به والایی خانواده دارد؛ از این‌رو، این نهاد مهم را کانون تربیت می‌شمرد؛ نیک‌بختی و بدبختی جامعه انسانی را نیز به صلاح و فساد این بنا وابسته می‌داند و هدف از تشکیل خانواده را تأمین نیازهای عاطفی و معنوی انسان ازجمله دستیابی به آرامش برمی‌شمارد. تاملی بر مباحث دینی در سایر ادیان مختلف هم نشان می‌دهد که بر تشکیل این نهاد و تحکیم آن تأکید زیادی شده است؛ در سیاست‌گذاری‌های کشورها مختلف هم موضوع حقوق خانواده و شرایط مرتبط با ازدواج، طلاق، حقوق کودکان و زوجین و... مورد توجه قرار گرفته است. یکی از پدیده‌هایی که موجب توجه بیشتر به موضوع خانواده در جوامع مختلف شده، موضوع «طلاق» است که به دلیل پیامدهای اجتماعی، روانی، اقتصادی، حقوقی و... اهمیت آن بیشتر شده است. شاید به دلیل همین اهمیت است که در دین مبین اسلام هم بر تشکیل این نهاد تأکید شده است. در این دین خانواده گروهی متشکل از افراد است که شخصیت مدنی، حقوقی و معنوی دارد که بر اساس نکاح (عقدی که ارتباط یا مشروعیت ارتباط زن و مرد را معین می‌کند) پدید می‌آید. چنین ارتباطی یک رابطه سادساده‌انگانه و بدون تعهداتدبذیری نیست، بلکه یک پیمان مهم و بااهمیت است که از جنبه‌های مختلف برای طرفین مسئولیت‌هایی ایجاد می‌کند؛ چراکه سلامت چنین پیمانی که اولین پایه‌های تشکیل یک خانواده است، ضمانتی است برای سلامت کل جامعه. بر همین اساس در اصل دهم قانون اساسی